

Finsk minigrammatik

Allmänt

Finska tillhör den finsk-ugriska språkfamiljens undergren, de östersjöfinska språken, dvs. finsk-ugriska språk som talas runt Östersjön. Dess struktur skiljer sig därför mycket från den svenska. Finskans närmaste släktspråk är *meänkieli*, som talas i norra Sverige, och *kvänska* eller *kainu*, som talas i Finnmarken i Norge. Andra östersjöfinska språk är *karelska*, *vepsiska*, *votiska*, *ingriska*, *estniska*, *võro-seto* eller *sydestniska* och *liviska*. De största östersjöfinska språken är finska och estniska, som också är nationella språk, dvs. majoritetsspråk i sina länder, Finland resp. Estland.

Om de grammatiska förkortningarna och tecknen som används i språkexempel se Bilaga 1.

Finskans uttal

Ordets huvudbetoning ligger alltid på den första stavelsen, varannan stavelse har en bibetoning. Den första bibetoningen ligger på den tredje stavelsen och den sista stavelsen är alltid utan betoning:

ta-lo [tälo]¹ hus, *ve-tu-ri* [vèturi] lokomotiv, *ka-la-verk-ko* [kälavèrk:o] fisknät, *huo-li-mat-to-mas-ti* [hùolimät:omästi] slarvigt, vårdslöst, hafsigt.

Varje ljud i finskan har sin egen bokstav. Varje bokstav uttalas, och den uttalas alltid på samma sätt. Man kan med andra ord säga att det finska språket uttalas så som det skrivs:

kerä [kerä] nystan, *lähteä* [lähteä] gå, åka, *tahra* [tahra] fläck, *parhain* [parhain] bäst.

Det finska alfabetet består av 29 bokstäver, samma som i svenskan.

Bokstäverna *c*, *q*, *w*, *x*, *z* och *å*, som kallas för ”*ruotsalainen o*” (svenskt å), används sällan. De behövs bara för att skriva namn och ord med främmande ursprung:

caesarsalaatti [ke:sar-] caesarsallad, *cockerspanieli* cockerspaniel, *quisling*, *quickstep*, *wieninleike* wienerschnitzel, *worcesterkastike* worcestersås, *x-akseli*, *X-kromosomi*, *ångström* (ett längdmått).

Båda ljuden i bokstaven *z*, [t] och [s], uttalas alltid:

zenbuddhalaisuus [tsen-] zenbuddism, *zoom-objektiiv* [tsu:m-] zoomobjektiv.

Ljudet [ks], skrivs med bokstäverna *k* och *s*:

aksiooma axiom, *dysleksia* dyslexi, *fonotaksi* fonotax, *teksti* text.

Om diakritiskt *s*, ”ett äss med hatt”, se Bilaga 2.

¹ Accenterna i exemplen är uttalsmarkeringar.

Skillnader i hur bokstäver uttalas

Ett finskt *a* uttalas alltid öppet. Ett kort *a* och ett långt *a* uttalas lika öppet:

sali sal, *saali* sjal, *schal*, *kala* fisk, *kaali* kål.

Ett finskt *o* uttalas som ett svenskt *å*:

odotus väntan, *poika* pojke, *Olavi*.

Ett finskt *u* uttalas som ett svenskt *o* i t.ex. *Olle*:

tukka hår, *tulenpunainen* eldröd, *knallröd*, *Ulla*.

Långa och korta ljud

Språkljuden har två kvantiteter: kort och lång. Nästan alla finskans språkljud kan uppträda både som korta och som långa. Undantagen är konsonanterna *d*, och i standardspråket *v*, *j*, och *h*.

Kort språkljud skrivs med en bokstav och uttalas kort:

tili [tili] konto, (vard.) lön, *kura* [kura] lort, smuts, dy.

Långt språkljud skrivs med två bokstäver och uttalas långt:

tiili [ti:li] tegel, *tilli* [til:i] dill, *kuura* [ku:ra] rimfrost.

Vokalernas och konsonanternas kvantitet är inte beroende av betoning eller stavelsestruktur:

muta lera, *muuta*² annan, *mutta*³ men, *muuttaa* ändra, flytta.

Precis som i svenskan kan en kort vokal följas av en lång konsonant:

kukka blomma, *talli* stall.

I motsats till svenskan kan en kort vokal följas av en kort konsonant:

kuka? vem? *tali* talg.

I motsats till svenskan kan även en lång vokal följas av en lång konsonant:

aatto afton, *uttera* flitig, idog.

² Partitiv singular.

³ Konjunktion.

Språkljudens kvantitet är mycket viktig eftersom kvantiteten har en betydelseskiljande funktion. Ändring av språkljudets kvantitet inverkar på betydelsen:

tule! [tule] kom! *tulee* [tule:] kommer, (*ei*) *tuule* [tu:le] det blåser (inte), *tuulee* [tu:le:] det blåser, *tullee* [tul:e:] han/hon kommer väl, *tuullee* [tu:l:e:] det blåser väl.

Diftonger

En diftong är en kombination av två vokaler som tillhör samma stavelse. Alla vokaler kan bilda en diftong tillsammans med *i* (*ai, ei, oi, ui, yi, äi, öi*) och också med *u* eller *y* (*au, eu, iu, ou; ey, iy, äy, öy*). Dessutom finns diftongerna *ie, uo, yö*. Finskan har alltså sammanlagt 18 diftonger.

<i>yi: hyi!</i> fy!	<i>äy: käydä</i> gå, besöka	<i>ie: tie</i> väg
<i>öi: öisin</i> på nätterna	<i>au: kaula</i> hals	<i>ei: peili</i> spegel
<i>äi: päivä</i> dag	<i>yö: vyö</i> skärp	<i>eu: neula</i> nål
<i>ui: uida</i> bada, simma	<i>öy: köyhä</i> fattig	<i>iu: viulu</i> fiol
<i>oi: koivu</i> björk	<i>uo: juoda</i> dricka	<i>ey: keskeyttää</i> avbryta
<i>ai: taivas</i> himmel	<i>ou: joulu</i> jul	<i>iy: periytyä</i> gå i arv, nedärvas

Avsaknad av aspiration vid klusilerna

Klusilerna *k, p, och t* är oaspirerade i finskan.⁴ Det finns alltså inte något hörbart litet utandningsljud efter det finska konsonantljudet:

katu [katu] gata, *kissa* [kissa] katt [k^h-], *kukkula* [kuk:ula] kulle [k^h-], *tipu* [tipu] kyckling, *pippi* [p^h-], *paperi* [paperi] papper [p^h-].

⁴ I svenskan däremot aspireras dessa klusiler i betonade stavelser om de inte omedelbart föregås av *s*.

Vokalharmoni

Finskan har åtta vokaler som brukar indelas i tre grupper beroende på var i munnen de uttalas:

främre vokaler: *y, ä, ö*

neutrala vokaler: *e, i*

bakre vokaler: *a, o, u*

Finska ord kan inte samtidigt innehålla både främre och bakre vokaler. Nyare lånord och sammansatta ord utgör undantag från denna regel. Främre respektive bakre vokaler kan kombineras bara inom sin grupp och med de neutrala vokalerna *e* och *i*. Ordet kan innehålla även enbart neutrala vokaler. Den här kombinationsregeln kallas *vokalharmoni*:

talo hus, *kuva* bild,
pyhä helig, *köyhä* fattig,
leima stämpel, *seinä* vägg,
kieli språk, *tunga*, *kivi* sten.

Även böjningssuffixen måste följa vokalharmonins regler. Därför har många kasusändelser två varianter, en variant med främre och en variant med bakre vokal:

-*ssä* ~ -*ssa*: *kuorossa* i en kör, i kören, *metsässä* i en skog, i skogen,
-*llä* ~ -*lla*: *torilla* på ett torg, på torget, *yöllä* på natten.

I sammansatta ord harmonierar vokalen i ändelsen med efterleden i sammansättningen:

yövuorossa i nattskift, i nattskiftet, *aamupäivällä* på förmiddagen.

Stadieväxling

Stadieväxlingen innebär att konsonanterna *k*, *p* och *t* ändras eller försvinner vid sista stavelsegränsen i ordstammen när man fogar vissa ändelser till ordet. Stadieväxlingen har två stadier, varav det ena stadiet kallas starkstadium, det andra svagstadium. I starkstadium produceras konsonanterna starkare, och i svagstadium försvagas de, assimileras, ändras till en annan konsonant eller försvinner helt. Variationsparen är t.ex. *kk* : *k*, *pp* : *p*, *tt* : *t*, *mp* : *mm*, *nk* : *ng*, *nt* : *nn*, *p* : *v*, *k* : \emptyset ⁵.

Vid den vanliga stadieväxlingen står nominativ singular-formen och A-infinitiven⁶ i starkstadium och de flesta kasusformer och personformer i svagstadium:

starkstadium	svagstadium	starkstadium	svagstadium
<i>takki</i> jacka	<i>takit</i> jackor	<i>lippu</i> flagga, biljett	<i>liput</i> flaggor, biljetter
<i>katto</i> (ett) tak	<i>katot</i> (flera) tak	<i>sika</i> gris	<i>siat</i> grisar
<i>tapa</i> sed	<i>tavat</i> seder	<i>äiti</i> mamma	<i>äidit</i> mammor
<i>nukkua</i> sova	<i>nukun</i> jag sover	<i>hyppiä</i> hoppa	<i>hypin</i> jag hoppar
<i>ottaa</i> ta	<i>otan</i> jag tar	<i>onkia</i> meta	<i>ongin</i> jag metar

Vid den omvända stadieväxlingen står nominativ singular-formen och A-infinitiven i svagstadium och samtliga kasusformer och personformer i starkstadium:

svagstadium	starkstadium	svagstadium	starkstadium
<i>lammas</i> (ett) får	<i>lampaat</i> (flera) får	<i>kinnas</i> vante	<i>kintaat</i> vantar
<i>hypätä</i> hoppa	<i>hyppään</i> jag hoppar	<i>kuunnella</i> lyssna	<i>kuuntelen</i> jag lyssnar

⁵ Ljudet försvinner helt.

⁶ T.ex. *istua* sitta, *hypätä* hoppa. (Se även *Infinitiver* i bilaga.)

Nomen

För substantiv, adjektiv, pronomen och räkneord används ett gemensamt begrepp *nomen*. Gemensamt för dessa ord är att de böjs i kasus och i numerus, dvs. i olika kasusformer i singular och plural.

Substantiv i finskan har inget genus och ingen artikel och inte heller bestämd eller obestämd form:

talo ett hus, huset, *poika* en pojke, pojken, *tori* ett torg, torget.

Finskan har också bara ett ord för pronomina *han* och *hon*: *hän*.

Finska nomen, dvs. substantiv, adjektiv, pronomen och räkneord, böjs i singular och plural. Singular har ingen särskild ändelse, men pluraländelsen i nominativ är *t* och i andra kasusformer *i* (som följs av kasusändelsen):

Kasus	Singular	Plural
Nominativ	<i>talo</i> ett hus, huset	<i>talot</i> hus, husen
Inessiv	<i>talossa</i> i ett hus, i huset	<i>taloissa</i> i hus, i husen

Kasus

Nomen böjs i kasus⁷ som har olika ändelser. Med hjälp av kasusändelser uttrycks sådana betydelser som i svenskan används prepositioner för:

Kasus	Singular	Plural	Funktion	Exempel
Nominativ	<i>poika</i>	<i>poja-t</i>	grundform	<i>Tuolla on poika.</i> Där är en pojke.
Genitiv	<i>poja-n</i>	<i>poiki-en</i>	äggande, objekt ⁸	<i>Poja-n tukka on pitkä.</i> Pojkens hår är långt. <i>Näen poja-n.</i> Jag ser pojken.
Partitiv	<i>poika-a</i>	<i>poiki-a</i>	nekande sats, objekt	<i>En näe poika-a.</i> Jag ser inte pojken.
Essiv	<i>lapse-na</i>	<i>lapsi-na</i>	tillfälligt tillstånd	<i>Lapse-na uin paljon.</i> Som barn simmade jag mycket.
Translativ	<i>iloise-ksi</i>	<i>iloisi-ksi</i>	ändring	<i>Tulin iloise-ksi.</i> Jag blev glad.
Inessiv	<i>talo-ssa</i>	<i>taloi-ssa</i>	i	<i>Asun talo-ssa.</i> Jag bor i ett hus.
Elativ	<i>talo-sta</i>	<i>taloi-sta</i>	från, ur	<i>Tulen talo-sta.</i> Jag kommer ur huset.
Illativ	<i>talo-on</i>	<i>taloi-hin</i>	till, in i	<i>Menen talo-on.</i> Jag går in i huset.
Adessiv	<i>tori-lla</i>	<i>torei-lla</i>	på	<i>Olen tori-lla.</i> Jag är på torget.
Ablativ	<i>tori-lta</i>	<i>torei-lta</i>	från	<i>Tulen tori-lta.</i> Jag kommer från torget.
Allativ	<i>tori-lle</i>	<i>torei-lle</i>	(fram) till	<i>Menen tori-lle.</i> Jag går till torget.

⁷ Även nominala verbformer böjs i kasus, se Bilaga 4.

⁸ Objektskasus kallas även ackusativ.

Om mer ovanliga kasus se Bilaga 3.

Kasusen har olika funktioner

Kasusen kan utöver sina grundfunktioner användas i flera andra funktioner. Ett exempel på detta är adessiv. Primärt motsvarar adessiv den svenska prepositionen *på*.

Seison tori-lla. Jag står på torget.

Finskan har inte något särskilt verb för 'att ha'. Därför används en särskild ägarkonstruktion med adessiv:

Liisa-lla on pallo. Liisa har en boll. ("Hos Liisa är en boll.")

*Minu-lla on kiire.*⁹ Jag har bråttom. ("Hos mig är bråttom.")

Adessiv uttrycker även obestämd tid, instrument och färdmedel:

kesä-llä på sommaren, *päivä-llä* på dagen.

Kirjoitan kynä-llä. Jag skriver med en penna.

Menen juna-lla. Jag åker tåg.

Numerus- och kasuskongruens

Bestämningarna böjs oftast i samma numerus och kasus som huvudordet:

iso musta auto en stor svart bil / den stora svarta bilen,

iso-ssa musta-ssa auto-ssa i en stor svart bil / i den stora svarta bilen,

iso-i-ssa must-i-ssa auto-i-ssa i stora svarta bilar / i de stora svarta bilarna.

Possessivsuffix

I standardspråket används ett särskilt possessivsuffix, ägarändelse, i substantiv.

Possessivsuffixen är *-ni* min, *-si* din, *-nsa* hans, hennes, sin, *-mme* vår, *-nne* er och *-nsa* deras, sin:

autoni min bil, *autosi* din bil, *autonsa* hans/hennes/sin bil, *automme* vår bil, *autonne* er bil, *autonsa* deras/sin bil.

⁹ Adessiv uttrycker här ett tillstånd.

Verb

Finita verbformer

Personböjning

De olika personformerna har olika ändelser. I *han/hon*-personen förlängs stamvokalen, och för enstaviga verb saknas ändelsen.

Grundform	<i>istu-a</i> sitta	<i>kysy-ä</i> fråga	<i>syö-dä</i> äta
jag	<i>istu-n</i>	<i>kysy-n</i>	<i>syö-n</i>
du	<i>istu-t</i>	<i>kysy-t</i>	<i>syö-t</i>
han/hon	<i>istu-u</i>	<i>kysy-y</i>	<i>syö</i>
vi	<i>istu-mme</i>	<i>kysy-mme</i>	<i>syö-mme</i>
ni	<i>istu-tte</i>	<i>kysy-tte</i>	<i>syö-tte</i>
de	<i>istu-vat</i>	<i>kysy-vät</i>	<i>syö-vät</i>

Negationsverb

Det nekande ordet *ei* är ett verb som böjs i personer.¹⁰ I nekande sats är det negations verbet som böjs, och av huvud verbet används bara stammen.

Grundform	<i>istu-a</i> sitta	<i>kysy-ä</i> fråga	<i>syö-dä</i> äta
jag	<i>e-n istu</i> jag sitter inte	<i>e-n kysy</i> jag frågar inte	<i>e-n syö</i> jag äter inte
du	<i>e-t istu</i> du sitter inte	<i>e-t kysy</i> du frågar inte	<i>e-t syö</i> du äter inte
han/hon	<i>ei istu</i> han/hon sitter inte	<i>ei kysy</i> han/hon frågar inte	<i>ei syö</i> han/hon äter inte
vi	<i>e-mme istu</i> vi sitter inte	<i>e-mme kysy</i> vi frågar inte	<i>e-mme syö</i> vi äter inte
ni	<i>e-tte istu</i> ni sitter inte	<i>e-tte kysy</i> ni frågar inte	<i>e-tte syö</i> ni äter inte
de	<i>ei-vät istu</i> de sitter inte	<i>ei-vät kysy</i> de frågar inte	<i>ei-vät syö</i> de äter inte

Formen *ei* används också som en nekande partikel.

Ei kiitos. Nej tack.

Ei roskea lattialle! Ej skräp på golvet!

¹⁰ Negationsverbets böjning är ofullständig. Endast böjning i presensformer är möjlig.

Passiv

Den finska passiven är opersonlig eller indefinit i dess grundbetydelse. Aktören är mänsklig men inte känd (förkortningar i exemplen, se Bilaga 1):

Ovi *ava-tti-in.*
dörr.NOM.SG.¹¹OBJ öppna.PASS.IPFV
Dörren öppnades. ('Det var någon som öppnade dörren.')

Jfr.

Ovi *ava-utu-i.*
dörr.NOM.SG.SUBJ öppna.REFL.IPFV
Dörren öppnades / öppnade sig. ('Dörren öppnades av sig själv.')

Subjektet är inte synligt i den passiva grundbetydelsen:

Kirja *käänne-tä-än suomeksi.*
bok.NOM.SG.OBJ översätta.PASS finska.TRA.SG
Boken översätts till finska.

Taloa *ei maala-ta tänä kesänä.*
hus.PAR.SG.OBJ NEG måla.PASS denna+sommar.ESS.SG
Huset målas inte i sommar.

Ofta kan satsen översättas till svenska med en *man*-sats:

Täällä istu-ta-an television ääressä.
här sitta.PASS tv.GEN+vid
Här sitter man framför tv:n.

Kirjaa *ei käänne-tä englanniksi.*
bok.PAR.SG NEG översätta.PASS engelska.TRA.SG
Man översätter inte boken till engelska.

Det är vanligt att passivform används i förslag och uppmaningar:

Teh-dä-än jotain kivaa!
göra.PASS någonting+rolig.PAR.SG
Vi gör någonting roligt!

Ei men-nä sinne!
NEG gå.PASS dit
Vi går inte dit!

Lähde-tä-än-kö kahville?
gå.PASS.Q kaffe.ALL.SG
Ska vi gå och fika?

¹¹ Kallas också nominativliknande akkusativ.

I talspråket används *me*-pronomenet tillsammans med en passivform, trots att betydelsen i verbformen är aktiv:

Me lähde-tä-än ulkomaille.
vi.NOM åka.PASS utomlands.ALL.PL
Vi åker utomlands.

Me ei osa-ta tätä.
vi.NOM NEG kunna.PASS det här.PAR.SG
Vi kan inte det här.

Modus

Indikativ

Det vanligaste moduset är indikativ:

Hän tulee illalla.
han komma.IND.3SG kväll.ADE.SG
Han kommer på kvällen.

Imperativ

I imperativ finns flera personformer. Den vanligaste imperativformen är *du*-formen, som riktas till en åhörare. Den näst vanligaste är *ni*-formen, som riktas till flera åhörare.

I *du*-formen i imperativ används endast verbstammen:

Tule tänne!
komma.IMP.2SG hit
Kom hit!

Ni-formen bildas av verbet som kombineras med imperativändelsen *-kaa*:

Tulkaa tänne!
komma.IMP.2PL hit!
Kom hit!

Menkää sinne!
gå.IMP.2PL dit
Gå dit!

Negations verbet lyder i imperativ *älä* när uttrycket riktas till en åhörare och *älkää* när uttrycket riktas till flera åhörare:

Älä tule tänne!
NEG.IMP.2SG komma hit
Kom inte hit!

Älkää tulko tänne!
NEG.IMP.2PL komma.Q hit
Kom inte hit!

Konditionalis

Grundbetydelsen för konditionalis är att uttrycka villkor. Beteckningen för konditionalis är *-isi-*:

Hän tul-isi, jos hänellä ol-isi aikaa.
han komma.KON.3SG om han ha.KON.3SG tid.PAR.SG
Han skulle komma om han hade tid.

Konditionalis används även i artiga frågor, begäran och meddelanden:

Anteeksi, vo-isi-tte-ko sanoa milloin bussi tulee?
ursäkta kunna.KON.2PL.Q säga när buss.NOM.SG komma.IND.3SG
Ursäkta, skulle ni kunna säga när bussen kommer?

Ava-isi-t-ko ikkunan?
Öppna.KON.2SG.Q fönster.GEN.SG
Vill du öppna fönstret?

Meillä ol-isi asiaa rehtorille.
vi.ADE ha.KON.3SG ärende.PAR.SG rektor.ALL.SG
Vi har ärende till rektorn.

Konditionalis förekommer även i förslag, uppmaningar och kraftiga begäran, tillsägelser och önskningar:

Mentä-isi-in-kö illalla konserttiin!
gå.PASS.KON.Q kväll.ADE.SG konsert.ILL.SG
Kan vi gå på konsert i kväll?

Läht-isi-t nyt!
åka.KON.2SG nu
Kom nu!

Ol-isi-t hiljaa!
vara.KON.2SG tyst
Tänk om du kunde redan vara tyst!

Osta-isi-t oman sanakirjan!
köpa.KON.2SG egen+ordbok.GEN¹².SG
Du borde köpa en egen ordbok!

Voi kun ol-isi jo kesä!
Oj när vara.KON.3SG redan sommar.NOM.SG
Om det vore redan sommar!

¹² Kallas också genitivliknande akkusativ.

Potentialis

Formen potentialis används sällan; den sägs vara vanlig i politikernas och i reklamens språk. Potentialisformen översätts ofta med hjälpverben *lär*, *må* eller *torde*, eller med en sats som innehåller *kanske*. Potentialis har ändelsen *-ne-*:

Tietä-ne-tte tämä.
veta.POT.2PL detta.GEN.SG
Ni kanske vet det här.

He osta-ne-vat uuden asunnon.
de.NOM köpa.POT.3PL ny+bostad.GEN.SG
De kanske köper en ny bostad.

Hän lienee ulkona.
han.NOM.SG vara.POT.3SG ute
Han kanske är ute.

Ofta används ett adverb eller ett hjälpverb i stället för en potentialisform:

Te ehkä tiedätte tämä.
ni.NOM.SG kanske veta.IND.2PL detta.GEN.SG
Ni kanske vet det här.

Te taidatte tietää tämä.
ni.NOM.SG må.IND.2PL veta.A detta.GEN.SG
Ni kanske vet det här.

Om de nominala verbformerna se Bilaga 4.

MINEN-verbalsubstantiv

Verbalsubstantiv som bildas med hjälp av *-minen* är vanliga. De motsvarar den svenska infinitiven, och kan även uttryckas med A-infinitiv:

Verbalsubstantiv:

Kuntoile-minen on terveellistä.
motionera.MINEN.NOM vara.3SG hälsosam.PAR.SG
Det är hälsosamt att motionera.

Leipo-minen on hauskaa.
baka.MINEN.NOM vara.3SG rolig.PAR.SG
Det är roligt att baka.

A-infinitiv:

On terveellistä kuntoi-lla.
vara.3SG hälsosam.PAR.SG motionera.A
Det är hälsosamt att motionera.

On hauskaa leipo-a.
vara.3SG rolig.PAR.SG baka.A
Det är roligt att baka.

Objektet och adverbiallet placeras före verbalsubstantivet:

Asunno-n osta-minen on kallista.
bostad.GEN.SG köpa.MINEN vara.3SG dyr.PAR.SG
Det är dyrt att köpa bostad. ("Bostadens köpande är dyrt.")

Metsässä kävele-minen on rauhoittavaa.
skog.INE.SG gå.MINEN vara.3SG lugnande.PAR.SG
Det är lugnande att gå i skogen. ("I skogen gående är lugnande.")

Ordföljden

Den finska ordföljden är fri men inte godtycklig. Den neutrala, grundläggande ordföljden är *SVO*:

Hallitus päättää siitä asiasta tänään.
regering.SBJ beslutar.PRD det+ärende.ADV idag.ADV
Regeringen beslutar i det ärendet i dag.

Av betoningsskäl kan ordföljden ändras:

Siitä asiasta hallitus päättää tänään.
det+ärende.ADV regering.SBJ beslutar.PRD i dag.ADV
I det ärendet beslutar regeringen i dag.

Tänään hallitus päättää siitä asiasta.
i dag.ADV regering.SBJ beslutar.PRD det+ärende.ADV
Det är i dag regeringen beslutar i det ärendet.

Även frågesatser med ett frågeord har rak ordföljd, dvs. subjekt (SBJ) före verb (PRD):

Mikä tämä on?
vad.PRED detta.SBJ är.PRD
Vad är det där?

Milloin sinä tulet kotiin?
när.ADV du.SBJ kommer.PRD hem.ADV
När kommer du hem?

I vissa satstyper förekommer dock omvänd ordföljd, dvs. verb (PRD) före subjekt (SBJ):

Metsässä kasvaa mustikoita.
skogen.INE.ADV växer.PRD blåbär.PAR.PL.SBJ
Det växer blåbär i skogen.

Pojalla on pallo.
Pojke.ADE.SG.ADV är.PRD boll.NOM.SG.SBJ
Pojken har en boll.

Hänestä tulee opettaja.
han.ELA.ADV blir.PRD lärare.NOM.SG.SBJ
Han ska bli lärare.

Vissa satstyper saknar subjekt:

Täällä tuulee.
här.ADV blåser.PRD
Det blåser här.

Tällä bussilla pääsee yliopistolle.
denna+buss.ADE.ADV kommer.PRD universitet.ALL.ADV
Med denna buss kommer man till universitetet.

Ja/nej-frågor

Ja/nej-frågor bildas med hjälp av suffixet *-ko* i det frågande ordet som ställs satsinitialt.

Tulee-ko hän huomenna?

komma.3SG.Q han i morgon

Kommer han i morgon?

Huomenna-ko hän tulee?

I morgon.Q han kommer

Är det i morgon han kommer?

Hän-kö tulee huomenna?

han.Q kommer i morgon

Är det han som kommer i morgon?

Bilagor

Bilaga 1: Grammatiska förkortningar och tecken som används i språkexemplen

(bygger på Leipzig Glossing Rules <http://www.eva.mpg.de/lingua/resources/glossing-rules.php>):

+ = hör ihop med	NEG = negation
1 = första personen	NOM = nominativ
2 = andra personen	NUT = NUT-particip, particip 2 i aktiv
3 = tredje personen	OBJ = objekt
A = A-infinitiv, infinitiv 1	PAR = partitiv
ABE = abessiv	PASS = passiv
ADE = adessiv	PL = plural
ADV = adverbial	POS = possessivsuffix, ägarändelse
ALL = allativ	POT = potentialis
ELA = elativ	PRD = predikat
GEN = genitiv	PRED = predikativ
IMP = imperativ	REFL = reflexiv avledningsändelse
ILL = illativ	SG = singular
IND = indikativ	SBJ = subjekt
INE = inessiv	TAVA = TAVA-particip, particip 1 i passiv
INS = instruktiv	TRA = translativ
IPFV = imperfekt	TU = TU-particip, particip 2 i passiv
KOM = komitativ	Q = KO-frågepartikel
KON = konditionalis	VA = VA-particip, particip 1 i aktiv
MA = MA-infinitiv, infinitiv 3; MA-particip, agentparticip	

Bilaga 2: Diakritiskt s.

Sje-ljudet, som på svenska stavas på många olika sätt¹³ har ett eget grafem i finskan, ett *s* försett med det diakritiska tecknet cirkumflex, *š*. Det är ovanligt i finskan och förekommer endast i ord med främmande ursprung. Ord med sje-ljud kan ha en parallellform med annan stavning och annat uttal:

Tšaikovski [tʃaikovski] Tjajkovskij, *šekki* [ʃek:i] ~ *sekki* [sek:i] check, *šokki* [ʃok:i] ~ *sokki* [sok:i] chock, *šakki* ~ *shakki* [ʃak:i] schack¹⁴, *boršič* [borʃiʃ] ~ *borssi* [bors:i] borsjtj, rödbetssocka.

¹³ T.ex. i orden *sjö*, *skön*, *stjärna*, *skjorta*, *schack*, *choklad*, *Kristianstad*.

¹⁴ Obs! *sakki* [sak:i] gäng.

Bilaga 3: Ovanliga kasusformer

Några kasusformer används mycket sällan. Särskilda ackusativformer¹⁵ finns för de personliga pronomina och det frågande pronomenet *kuka* vem. Dessa används som objektsformer *minut* mig, *sinut* dig, *hänet* honom/henne, *meidät* oss, *teidät* er, *heidät* dem och *kenet* vem.¹⁶

Abessiv, komitativ och instruktiv används huvudsakligen i idiomatiska uttryck och fraser:

Abessiv: *laki-tta ja taki-tta* utan mössa och jacka.

Komitativ: *perhe-ine-en* med familj.

Instrukstiv: *jala-n* till fots.

Bilaga 4: Nominala verbformer

De nominala verbformerna indelas i infinitiver och participer.

Infinitiver

Det finns tre olika infinitiver varav två nämns här. Infinitiver används oftast i verbkedjor.

Den vanligaste infinitiven är *A*-infinitiv¹⁷, som uppfattas som verbets grundform. De olika verbtyperna har olika ändelser i *A*-infinitiv. De kallas *A*-infinitiv därför att *a* är den vanligaste ändelsen:

asu-a bo, *kysy-ä* fråga, *syö-dä* äta, *ajatel-la* tänka, *hypä-tä* hoppa, *tarvi-ta* behöva, *vanhe-ta* bli äldre.

Voin *autta-a sinua*.
kunna.1SG hjälpa.A du.PAR.SG
Jag kan hjälpa dig.

Jaksatko *kävel-lä?*
orka.2SG.Q gå.A
Orkar du gå?

MA-infinitiver¹⁸ används i olika kasusformer:

Liisa *on* *ui-ma-ssa*.
Liisa.NOM är.3SG simma.MA.INE
Liisa är och badar.

¹⁵ För de flesta orden används genitiv singular och nominativ plural som objektsformer. För verbformer i passiv används även nominativ singular som objektsform. Samtliga kallas även ackusativformer.

¹⁶ Hakulinen, Auli, Maria Vilkuna, Riitta Korhonen, Vesa Koivisto, Tarja Riitta Heinonen & Irja Alho (2004), *Iso suomen kielioppi*, s. 1173–1187. SKST 950.

¹⁷ Kallas också infinitiv 1.

¹⁸ Kallas också infinitiv 3.

<i>Kun hän</i>	<i>tulee</i>	<i>ui-ma-sta,</i>	<i>hän</i>	<i>rupeaa</i>	<i>luke-ma-an</i>	<i>läksyjä.</i>
när hon.NOM	komma.3SG	simma.MA.ELA	hon.NOM	börja.3SG	läsa.MA.ILL	läxa.PAR.PL
När hon	kommer	från badet	börjar hon		läsa	läxor.

Participer

Participer delas in i VA-, TAVA-, NUT-, TU- och MA-participer.¹⁹ Några av dem används ofta som adjektiv:

luke-va mies
läsa.VA+ man.NOM.SG
en läsande man

autoa aja-nut mies
bil.PAR.SG köra.NUT+man.NOM.SG
mannen som körde bilen

makse-ttu lasku
betala.TU+ räkning.NOM.SG
en betald räkning

pienen ihmisen puolesta taistel-lut poliitikko
liten+människa.GEN.SG+för kämpa.NUT+politiker.NOM.SG
en politiker som kämpat för den lilla människan

TAVA-particip har flera betydelser. Den kan uttrycka t.ex. tvång, pågående handling och möjlighet:

makse-ttava lasku
betala.TAVA+ räkning.NOM.SG
en räkning som måste betalas

nyt käänne-ttävä kirja
nu översätta.TAVA+ bok.NOM.SG
boken som håller på att översättas nu

syö-tävä sieni
äta.TAVA+svamp.NOM.SG
en ätlig svamp

MA-particip används i konstruktioner med en agent. Den motsvarar svenskans agent som uttrycks med *av*-preposition:

äidin leipo-ma pulla
mamma.GEN.SG baka.MA+ vetebröd.NOM.SG
vetebröd som mamma har bakat / vetebröd bakat av mamma

¹⁹ Kallas också presens particip i aktiv och passiv, perfekt particip i aktiv och passiv och agentparticip.

Simbergin maalaama taulu

Simberg.GEN.SG måla.MA+ tavla.NOM.SG

en tavla som Simberg har målat / en tavla målad av Simberg

Seitsemän veljestä on Kiven kirjoittama.

Sju.NOM+bröder.PAR.SG är Kivi.GEN.SG skriva.MA.NOM.SG

Sju bröder är skriven av Kivi.

De nominala verbformerna används även i satsmotsvarigheterna²⁰. De motsvarar en svensk bisats och används framför allt i skriftspråk:

Näin heidän lähte-vä-n.

se.IPFV.1SG de.GEN åka.VA.GEN

Jag såg att de åkte.

Kuulin heidän lähte-nee-n eilen.

höra.IPFV.1SG de.GEN åka.NUT.GEN

Jag hörde att de åkte i går.

He tervehtivät iloisesti tull-e-ssa-an.

De.NOM hälsade.3PL glatt komma.E.INE.POS

De hälsade glatt när de kom.

Heidän lähde-tty-ä-än tunsin oloni yksinäiseksi.

de.GEN åka.TU.PAR.POS kände.1SG tillvaro.POS ensam.TRA.SG

När de hade åkt kände jag mig ensam.

Hän säästi rahaa lähte-ä-kse-en ulkomaille.

han.NOM spara.IPFV.3SG pengar.PAR.SG åka.A.TRA.POS utomlands.ALL.PL

Hon sparade pengar för att åka utomlands.

²⁰ Kallas också satsförkortningar.